

תורת שלמה

מאמרים משיעוריו הענפים של רבנו שליט"א

"טובה הארץ מאד מאד" חלק ב'

(במדבר י"ז)

משיעור יום ב' מוצאי זאת חנוכה תשפ"ג במקהלות עם רב, רבנים ותלמידי חכמים חשובים, בעיה"ק צפת תובב"א

א

על ידי דרך התפילה מתוך המדרגה והקדושה של ארץ ישראל מאיר אור ה' בכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, ובזה יגאלו ישראל בגאולה השלמה, ותלוי הכל בכח ותוקף האמונה בקדושת הארץ והמדרגה הגדולה שלה, שככל שמבינים מקדושתה ומעלתה, כן יכולים יותר לקבל מהדרך והאור הטמון במדרגתה, וכן הולך וזורח אור הגאולה יותר ויותר. כי כן הוא דרך כל דבר שבקדושה, שככל שתהיה לאדם אמונה בקדושת ומעלת אותה המצוה והדבר שבקדושה בהם הוא עוסק, כך יהיה יכול להשיג ולקבל מהשפע והדרך המסוגלת במצוה זו ובדבר שבקדושה זה, וכן הוא סגולת ומעלת הארץ מצד עוצם קדושתה, וכמו שאמר ישעיה הנביא (לג, כד) בשבח הארץ "ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עוון", ודרש מכך רבי אלעזר במסכת כתובות (דף קיא ע"א) שכל הדר בארץ ישראל שרוי הוא בלא עוון, אבל תלוי הדבר באמונה ובהתקשרות הדעת של האדם בקדושת הארץ, כמו שביאר הפני יהושע (שם) שמה שמסוגלת הארץ לכפר עוונות הדרים בה זהו דווקא כאשר דר בה האדם לשם מצות ישיבת ארץ ישראל, מתוך סוסומך ונשען שבעוצם זכותה וקדושתה בוודאי תגן עליו שלא יבוא לידי חטא, ואז אף אם לפעמים בא חלילה בשוגג חטא לידו, או שתקף עליו יצרו ובא לידי עוון במזיד, מכל מקום בזכות שיודע ומתבונן הוא מקדושת הארץ מן הסתם תגרום לו זכות ישיבת ארץ ישראל שלא ילון ועבירה בידו, שמתוך שמוצא עצמו לאחר מכן שעומד הוא במקום קדוש, בוודאי יתנה ויתחרט על אשר קלקל, ושב ורפא לו, מה שאין כן מי שדר בארץ ישראל בדרך מקרה, אם מפני שהוא מקום מולדתו, אם מפני שבח פירותיה, וכן כיוצא באלו הסיבות, ומכל שכן כמי שהוא מבעט ומזלזל בה בקדושת הארץ והולך הוא אחר יצרו הרע, בכל אלו לא דברה תורה, ואדרבה עליו נאמר (בירמיה ב, ז) "ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה", וכפי שגלינו מארצנו ושמם מקום מקדשינו מתוך שגברו עוונות אבותינו.

כי כאשר אין לאדם אמונה והתקשרות באמיתות מדרגת המצוה אותה הוא עושה, הרי שמתרחק הוא מהשייכות בה, ואין בזכות המצוה כח בכדי להגן בעדו, וכך הוא גם בענין ארץ ישראל, שכאשר אין מתבונן האדם מקדושת הארץ ומעלתה הגדולה הרי זה כענין הפקעת קדושתה ממנה, שעל אף שעומדת היא תמיד במדרגתה הגדולה ובעוצם קדושתה, עם כל זה אינה מאירה עד לסוף כל דרגין, למקומו שלו, להכיר ולידע מהשגחת והמשכת אור ה' בכל העולמות המאיר לאדם על ידי קדושת הארץ, ואינו זוכה לכל המעלות והדרגות השייכות בקדושת הארץ.

ב

ועל אף שבפנימיות מדרגתה של הארץ קדושה היא לעולם ואי אפשר להפקיענה מקדושתה, בכל זאת השפעת קדושת הארץ תלויה היא בעבודת והתבוננות האדם, שבכדי שתאיר אורה וקדושתה למטה במקום לאדם צריך שיאמין ויתבונן כראוי בענין קדושת הארץ. והוא טעם למה שנתחלקה הארץ לשבטים, שכל שבט ושבט כפי דרכו בעסק התפילה מגלה הוא בזה את קדושת הארץ שתשפיע מקדושתה לכל, עד שיזכו הכל לילך בדרך התפילה מתוך התלות באור השגחת הבורא ב"ה, וכפי שמגלה ומאירה הארץ דרך זו בגילוי השגחת הבורא ב"ה על כל העולם.

שהרי נחלקו רבה ורבי אלעזר במסכת גיטין (בדף מז ע"א) אם יש קנין לנכרי בשדה בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר, שלדעת רבה אין לו קנין בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר, ולדעת רבי אלעזר יש לו קנין להפקיע מידי מעשר, ופסק הרמב"ם בהלכות בכורים (פ"ב ה"ט) ובהלכות תרומות (פ"א ה"י) כדעת רבה, אמנם במשנה במסכת עבודה זרה (א, ח) אמר רבי יוסי שאין משכירין להם בתים בארץ ישראל ואין צריך לומר שדות, וביארה הגמרא שם במסכת עבודה זרה (בדף כא ע"א) שלכך אמר 'ואין צריך לומר שדות', כי שתים רעות יש בה, האחת שנותן להם חניה בארץ, והשנית שמפקיע השדה מידי מעשר, מה שאין כן בבתים שיש בה רק רעה אחת מצד שנותן להם חניה בארץ. וכתב הרשב"א שם במסכת עבודה זרה (בדף כא ע"א) שסוגיא זו סבירה לה

כדעת רבי אלעזר הסובר שיש קנין לנכרי בשדה בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר, ויש בזה נזק ללויים שממעט חלקם הראוי להם במעשרות, וכן ביאר הריטב"א שם במסכת עבודה זרה (בדף כא ע"א) שסוגיא זו סבירה לה כדעת רבי אלעזר, והוסיף שלכך אסור למכור ולהשכיר להם שדות בארץ ישראל, מפני שאסור להפקיע קדושת הארץ, וכל שכן שאנו גורמים בזה גזל השבט, וכן ביאר המאירי שם במסכת עבודה זרה (בדף כא ע"א) שמפני שיש בזה הפקעת מעשר יש בזה סרך גזל השבט וגזל העניים (אמנם ביאר המאירי שם ובמסכת בבא מציעא (בדף קא ע"א) שסוגיא זו במסכת גיטין היא אף לדעת רבה, שמה שאמר רבה שאין קנין לנכרי בשדה בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר זהו כאשר חזר ישראל וקנה ממנו השדה, שלא הופקעה מידי מעשר מפני שבאה לו עכשיו מהנכרי, אלא הרי הוא כמי שלא היתה ביד נכרי מעולם, אבל כל עוד השדה ביד הנכרי, גם לדעת רבה הופקעה מעשרותיה. וכן ביארו הר"ק קורקוס (בכורים פ"ב ה"ט) והכסף משנה (תרומות פ"א ה"י) בדעת הרמב"ם).

ויש לדקדק בדברי הריטב"א שכתב בשיטת רבי אלעזר ש'אסור להפקיע קדושת הארץ, וכל שכן שאנו גורמים בזה גזל השבט', שהוא גזל השבט אליו באה אותה קרקע לנחלה בירושת הארץ (כי אם לחלק הלוים שבמעשרות נתכוין, הלא עדיין לא זכו בזה בפועל שיחשב לגזל' ממש, ואין זה אלא 'סרך גזל' כלשון המאירי, או 'זקק ללוים' כלשון הרשב"א), שהזהירו וקנסו חכמים שלא למכור לנכרי בתים ושדות בארץ ישראל בכדי שלא להפקיע את אחיזת אותו השבט באותה נחלה שבארץ ישראל, כי כאשר אוחזים בה אותו השבט, מעלים ומחזירים הם בזה להשייך את המלכות הנגלית על ידי אור השגחת ארץ ישראל באותה נחלה הבאה לחלקם בארץ, שהיא דרך התפילה הנגלית בארץ ישראל כפי השייך לאותו השבט, וכאשר הפקיע האדם קדושת אותה הנחלה מאחיזת אותו השבט, נתעלמת בזה דרך התפילה שכפי חלקם השייך לאותה נחלה. ולכן הקפיד ה' ב"ה באיסור תורה בענין "לא תחנם" (דברים ו, ב) ודרש זאת רבי יוסי בר חנינא במסכת עבודה זרה (דף כ ע"א) ובירושלמי עבודה זרה (פ"א ה"ט) שאסרה בזה התורה ליתן חניה לעכו"ם בארץ, כי בזה מוריד בערך קדושת הארץ, שלא יהיה בה כח לגלות לכל ממעלת התפילה ומהתלות בה' ב"ה והשגחתו, כפי שלמות מהות קדושתה של הארץ.

ג

ולכך ארץ ישראל חמדת אדון השמים והארץ ב"ה היא, שאותה בחר מכל הארצות ושורש לכל הארצות כולם היא, ועיני ה' ב"ה תמיד בה מראשית השנה עד אחרית שנה, שבחר לגלות דרכה את השגחתו על הבריאה כולה ועל הארצות כולם, והכל מפני שכל מהותה היא דרך התפילה המגלית את אור השגחתו יתברך שמו, שככל שמתבוננים ומבינים את קדושתה ואת אשר נעשה בה כן יכולים למעשה לקבל ממנה את דרך התפילה ואור השגחתו יתברך הטמון בה. ולכן מקפיד הקב"ה שלא לדבר דיבור שאינו טוב על ארץ ישראל ולהוציא עליה דיבה חלילה, כי ארץ ישראל היא עולם ודרך ומדרגת התפילה וְהַפְּנִיָּה לה' ב"ה, ולכך היא שורש נשמות ישראל, שכלולים כולם בה בארץ ישראל, שהרי כל השתלשלות זרע קודש ישראל היתה בה ועל ידה, מתוך שפסעו ודרכו והלכו בה לארכה ולרחבה ופעלו מה שפעלו ועשו מה שעשו במה שהתפללו ובקשו תמיד על הנצחיות ועל זרע עם הקודש שיצאו מהם לדורות עולם, שבזה הובטחו על זרעם ועל ירושת הארץ.

ולכן הקפיד הקב"ה כל כך על חטא המרגלים, כמו שאמר על כך למשה "עד אנה ינאצוני העם הזה ועד אנה לא יאמינו בי בכל האותות אשר עשיתי בקרבם, אכנו בדבר ואורישנו ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו" (במדבר י"ז, יא-יב), ואחר שפיסו משה והזכיר לפניו שלוש עשרה מידות רחמיו, אמר לו הקב"ה "סלחתי כדברך, ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ, כי כל האנשים הרואים את כבודי ואת אותותי אשר עשיתי במצרים ובמדבר וינסו אותי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי, אם יראו את הארץ אשר נשבעתי לאבותם וכל מנאצי לא יראוה" (שם, כ-כג), כי בדברי דיבתם על הארץ נמצאו סותרים לדרך התפילה, ובזה קלקלו ופגמו באור הנמשך ונשפע משרש נשמות ישראל, והרי זה כהפקעת הארץ מקדושתה, שבהוצאת הדיבה על ישראל ועל הארץ נוטלים ומפרידים בזה את חלק ישראל

מנחלתם בקדושת הארץ, שלא יהיה בה הכח לגלות את דרך התפילה כפי שורש נשמתם, וכענין מה שביאר הריטב"א על גזילת השבט, שנוטלים את חלקו ונחלתו של אותו השבט ומפרידים ומרחיקים בזה את גילוי דרך התפילה.

ולכך יש לנו לתקן מה שקלקלו המרגלים כאשר הוציאו דיבה על הארץ, ולעורר בקרבנו את מעלת קדושת הארץ ואת דרך התפילה הנשפע ונגלה בה, וזהו מתוך שנתבונן ונזכור תמיד כיצד וכמה השתוקקו וחפצו והתפללו ישראל בכל דוד ודוד להיות בה, ואף משה רבנו רעיא וכל הקדושים שכבר היו בעלי תפילה בתכלית, חשקו והתפללו וציפו תמיד להכנס ולהיות בה ולילך על עפר אדמת הקודש של ארץ ישראל, ולהכלל בקדושתה העצומה והנפלאה, ובמחשבת הבורא ב"ה עליה, ובמה שנותן הוא עיניו על ארץ ישראל ומגלה בה אור השגחתו, שהוא דרך התפילה באמת בשלמות המדרגות שבדרך התפילה, שרק על ידי ארץ ישראל אפשר לבוא לזה, עד שבאים למדרגה הנעלית ביותר שבתפילה, היא מדרגת הטעמים והנגינה, שרק בארץ ישראל אפשר להשיגה, ואי אפשר להשיג זאת בחוצה לארץ.

כי ארץ ישראל מלאה כולה בקדושת הנגינה והזמרה להשי"ת, ואלו הקדושים הצדיקים הנוראים שזיכרו עצמם בתכלית יכולים היו לשמוע את קול הנגינה והזמירה של ארץ ישראל, וכענין שנתבאר ישעיה (כד, טו) על עת הקץ באחרית הימים "מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק", ואם רק היינו מטים האוזן ביראה וקדושה אמיתית, כראוי לקדושת ישראל באמת, יכולים היינו לשמוע שארץ ישראל היא נגינה וקול זמרה נפלא מאד מאד, שעל ידה מאירה מלכותו יתברך למטה למקום האדם להשיבו עד ה' ב"ה, וכנרמז במה שאמר יעקב לבניו כאשר הוכרחו לירד למצרים אל יוסף להביא שבר רעבון בתיהם "אם כן אפוא זאת עשו, קחו מזמרת הארץ בכליכם, והורידו לאיש מנחה, מעט צרי ומעט דבש נכאת ולוט בטנים ושקדים" (בראשית מו, יא), ששלח להם נגון מניגוני ארץ ישראל כמו שכתב בספר ליקוטי מוהר"ן (תנינא, סימן סג), כי ארץ ישראל כולה זמירות ונגינה, שהוא רום מעלת דרך התפילה וגילוי ההשגחה שבסוד מדרגת הנשמה, והיא למעלה מן הכל.

ד

ומתוך ההתבוננות כך בקדושת הארץ זורח ומאיר אור הגאולה יותר ויותר עד שניגאל ביד רמה בגאולה השלמה, ועיקר הדבר הוא שידע ויתבונן האדם שארץ ישראל היא למעלה מן השכל וההבנה, ובזה יבוא לאמונה גדולה בקדושת הארץ, וכפי שמביא בספר ליקוטי מוהר"ן (תנינא, סימן קסז) מזוהר תרומה (דף קע"א ע"א ו"ב), וכן הוא בזוהר ויקהל (בדף רט ע"א), שהרקיע של ארץ ישראל שונה משאר הרקיעים בעולם, ומי שהוא זך הראות יכול הוא להבחין בחילוק וההיכר בין רקיע זה לבין שאר הרקיעים, שהרקיע של ארץ ישראל הוא כנגד הראש שממנה נמשכת כל השגחת הבורא ב"ה על העולם כולו, ולכך ישנה מעלה עצומה במבט על הרקיע של ארץ ישראל יותר משאר הרקיעים, כי היא בסוד הראש והעיקר, וכפי שכתב המהרש"א בחידושי אגדות על מסכת כתובות (בדף קיא ע"ב) שעל זה אמר רבי אושעיא בשם רב במסכת סנהדרין (דף לח ע"ב) שאדם הראשון ראשו מארץ ישראל היה וגופו מבבל ואבריו משאר ארצות, מפני שארץ ישראל חשובה מכולם וכדוגמת הראש כלפי הגוף ושאר האברים.

וכאשר מתבונן האדם כך ממשיך הוא בזה את שפע אור הגאולה, כי רקיע הוא גם כנגד שם אהי"ה והראש, וכמו שכתב בספר חסד לאברהם (במעין ג,

עם סגולה

סגולות ועצות ייחודיות שגולטו מתוך שיעורי רבנו של"ט א"

לימוד לפני השינה

- א. רבנו הזכיר שישינה מעלה גדולה ללמוד לפני השינה, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות יד.) שהלן (-היושן) לאחר שהשביע עצמו בדברי תורה אין מבשרין אותו בשורות רעות, שנאמר (משלי יט, כג) וְיִשְׁבֹּעַ יֵלֶן, בל יפקד רע". וביאר השל"ה (מס' חולין, דרך חיים קסו) שמתוך שיתקיים בו 'בל יפקד רע' בוודאי יצלל מטומאה בשעת השינה, כי זהו הנקרא 'רע' כמו שאמרו חז"ל (כתובות מו. ע"ז כ. נדה יג.).
- ב. ענין גדול הוא לומר את תפילת 'אנא בכח' לפני השינה, כמו שהביא בכף החיים (סימן רלט ס"ק יב) בשם רבנו האריז"ל (שער הכוונות דרושי הלילה ה) שיש להרהר בפסוקי 'אנא בכח' עד השינה, מפני שמועיל הדבר לעליית הנשמה למקומה בשעת השינה.
- ג. ישנה מעלה גדולה ללמוד לפני השינה בדברים המשמחים את האדם, כי השמחה לפני השינה מזכה את האדם לישון בטהרה ולא יטמא, כמובא בזכרון זאת (עמוד קמח) בשם החוזה בלובלין זיע"א.

תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א

פניני דרך

יסודות ואבני דרך
מתורת מו"ר שליט"א

האם ברכת 'בורא שמן ערב' שייכת גם בזמן הזה?

רבנו הזכיר שאף שאמרו חז"ל במסכת ברכות דף מ"ג עמוד א' שברכת 'בורא שמן ערב' נתקנה על שמן האפרסמון, וכתב רבנו יונה בפירושו שם על הרי"ף בדף ל"א עמוד ב' שמפני שהאפרסמון נמצא בארץ ישראל והוא חשוב לכן קבעו לו ברכה בפני עצמו, מכל מקום הרמב"ם בהלכות ברכות פרק ט' הלכה ג' כתב 'שמן של אפרסמון וכיוצא בו מברך עליו בורא שמן ערב', וכתב בבאר יהודה שם, שנראה שהוא חולק על דברי רבנו יונה, ומכל מקום אין זה מוכרח, כי אפשר שאף שתיקנו את עיקר הברכה על שמן האפרסמון מפני חשיבותו שגדל בארץ ישראל, וכדברי רבינו יונה, מכל מקום סבר הרמב"ם שלאחר שתיקנו ברכה זו אפשר לברכה על כל שמן חשוב היוצא מגדר השמן הרגיל. ועל אף שמרן השולחן ערוך בסימן רט"ז סעיף ד' פסק שעל שמן האפרסמון מברך 'בורא שמן ערב', והשמיט את לשון הרמב"ם שכתב 'וכיוצא בו', מכל מקום גם לדבריו נראה שאפשר לברך גם על שאר שמני בשמים חשובים, וכמבואר ממה שכתב להלן בסימן רט"ז סעיף ו' על שמן שִׁבְשֻׁמוֹ כמו שמן המשחה (-ששרה בו בשמים עד שנתנו בו ריח) וסיננו והוציא ממנו הבשמים, שיש אומרים שמברך על ריחו 'בורא שמן ערב', ויש אומרים שאינו מברך עליו כלל משום שהוא ריח שאין לו עיקר (-שריחו קלוש ואין בו את גוף הדבר הנותן בו ריח), הרי שלדעת ה"ש אומרים' הראשון שהביא השולחן ערוך, גם אם הריח הוא רק מחמת מה ששרו בו מברכים עליו 'בורא שמן ערב', וכמו שמן האפרסמון, וכן ביאר המשנה ברורה שם בסעיף קטן ל', ומבואר מהדברים, שאם הברכה היא מצד השמן עצמו ללא ששרו בו דבר אחר, וכגון שהפיקו את השמן המבושם מדבר שיש בו ריח, מברכים עליו לכולי עלמא 'בורא שמן ערב', וכמו שכבר כתב כן הרמב"ם, וכן יש לדייק בנוסח הברכה, שלא תיקנו חז"ל נוסח ברכה זו בלשון 'בורא שמן האפרסמון', אלא 'בורא שמן ערב' בלשון כללי, הרי שכל שמן חשוב שהוא ערב ומבושם, יש לברך עליו ברכה זו.

לתיקון הברית

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אָבִי אֵב הַרְחָמֵנוּ, מְלֵא רַחֲמִים, אָנָּה תִתְקַן בְּרַחֲמֶיךָ לְכָל הָעוֹלָם אֶת פְּגַמֵי הַבְּרִית, לְבַל יִדַּח מִמֶּךָ נְדָח, וְיִתְקַן הַבְּרִית קִדְּשׁ בְּשִׁלְמוֹת, וְתִשְׁבֵּר וְתַעְקֹר וְתִכְלֶה וְתִבְטֵל אֶת קְלַפֵּת הַמְרִשְׁעֵת מִן הָעוֹלָם, וְעֵשָׂה בְּרַחֲמֶיךָ שְׂיִתְבַּטְּלוּ מֵעַל כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם כָּל רְצוֹן וְחֶשֶׁק וְתַאֲוָה לְנַאֲפָה, וְתִבְעֵיר בְּאֵשׁ קִדְּשׁ אֶת כָּל הַקְּלָפוֹת, וְלֹא יִהְיוּ יְכוֹלִים לְרַחֵק אוֹתָנוּ מִמֶּךָ, יִתְבַּרַךְ שְׁמֶךָ.
אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד.

סיפור לשולחן שבת

זהוב אחד. סיים רבנו האבן עזרא את סיפור המעשה ופנה לאותם אנשים שקבלו בפניו על צרותיהם, ושאלם אם פסק הדין נראה להם הוגן, הם טענו מיד שפסק הדין לא יתכן כלל וכלל, שהרי הראשון תבע לעצמו רק שלושה זהובים, ואיך פסקו לו יותר, שיטול ארבעה. השיב וענה להם האבן עזרא בחכמתו, בואו ואסביר לכם עד כמה פשוט פסק דין זה, הרי חמשה לחמים היו בסך הכל בסעודה זו, ושלושה אנשים אכלו בה, וכל אחד מהסועדים אכל בממוצע שלישי מכמות הלחמים, וכאשר נכפיל את מספר הלחמים בסועדים יעלה בידנו שהיו להם חמישה עשר שלישים, וכל אחד מהסועדים אכל חמישה שלישים בממוצע, אם כן הראשון שהיו לו שלושה לחמים שהם תשעה שלישים, אכל חמשה והותר לאורח ארבעה, ולכן מגיע לו ארבעה זהובים, והשני שהיו לו שני לחמים שהם שלישים, אכל חמישה ונתן לאורח אחד, ולכן מגיע לו זהוב אחד. והנה, סיים האבן עזרא, חשבון פשוט כל כך לא הבנתם, אם כן כיצד חפצים אתם לידע חשבונותיו של הקב"ה על בוריים?

מעשה נפלא סיפר רבנו הגאון הינוקא שליט"א על חכמת קדשו של רבנו האבן עזרא זיע"א, שפעם באו כמה אנשים וקבלו בפניו על היסורים שבאו אליהם, ולא הצדיקו הדין, והיו כמתרעמים חלילה שאינם מבינים חשבונות שמים, וכשראה האבן עזרא כך סיפר להם מעשה, שפעם הלכו שני אנשים בדרך, לאחד היה שלושה לחמים ולשני רק שנים, ולאחר מכן הצטרף אליהם אדם שלישי כאורח, וכאשר באו לאכול סעודתם הזמינוהו לאכול עמהם יחד, וכאשר סיימו לאכול אמר האורח שברצונו לשלם על הלחם שנתנו לו, ונתן להם חמישה זהובים שיתחלקו בהם כפי המגיע להם, וכאשר באו לחלקם ביניהם החלו לטעון ולהתווכח, הראשון שהיו ברשותו שלושה לחמים טען שהוא צריך לקבל שלושה זהובים והשני רק שנים, ואילו חברו טען שכיוון שהאורח לקח מזה ומזה יחדיו, ולא טרח להקפיד לקחת מבעל השלושה לחמים יותר, לכן גם חלוקת הזהובים צריכה להיות שווה בשווה. וכאשר באו השנים לעיר ונגשו לבית הדין שיפסקו להם דינם, פסקו להם הדיינים שהראשון שברשותו היו שלושה לחמים יקח ארבעה זהובים והשני רק